

ORNITOLOGISKE REGISTRERINGER

I

LEIRELVOMRÅDET

1991

Per Kristian Stokke

Yngve Kvebæk

NORDRE ØYEREN FUGLESTASJON
1992

FORORD

Nordre Øyeren Fuglestadon (NØF) gjennomførte våren 1991 ornitologiske registreringer i Leirelvområdet, Akershus. Oppdraget er en fortsettelse av fuglestadonens undersøkelse høsten 1990 (Stokke & Kvebæk 1990).

Undersøkelsene ble utført på oppdrag fra miljøombudet i Skedsmo, Ole Johan Krog.

Fra NØF har følgende personer deltatt i feltarbeidet:

Yngve Kvebæk	- YK
Per Kristian Stokke	- KS
Øivind Syvertsen	- ØS
Per Ole Syvertsen	- PS
Morten Bilet	- MB
Magne Klann	- MK
Knut Eie	- KE

En takk rettes til Skedsmo kommune som har støttet undersøkelsen økonomisk.

Reiopplysninger og opplysninger om sjeldne arter bes behandlet konfidensielt.

INNHold

FORORD	1
INNHoldSFORTEGNELSE	2
SAMMENDRAG	3
INNLEDNING	4
OMRÅDEBESKRIVELSE	4
MATERIALE OG METODE	4
RESULTATER	6
DISKUSJON	22
FORSLAG SKOGTILVEKST	27
LITTERATUR	28
APPENDIX 1 - ARTSLISTE	29
APPENDIX 2 - SØRUMSNESET	39

SAMMENDRAG

Nordre Øyeren Fuglestasjon foretok våren 1991 en modifisert linjetaksering ved seks områder i Leira. Leirelvområdet ble besøkt seks ganger i tidsrommet 1.mai - 9.juni med tilsammen 102 felttimer I tillegg kommer observasjonsrunder som er gjennomført uavhengig av denne undersøkelsen.

Totalt ble det i 1991 registrert 88 arter, derav 60 som antas å hekke i området.

Den klart viktigste biotopen m.h.p. arts- og individtetthet var gråor-heggeskogen. Spesielt viktig i så måte er lauvskogen ved Stilla (gamle skytebanen), lauvskogen ved Borgen bru, og lauvskogen i ravinedalen ved Asakgårdene.

I og omkring kroksjøene finner vi mange interessante lokaliteter, fordi disse tilfredsstiller arter med kravfulle nisjebiotoper. Av kroksjøene er Stilla den viktigste og mest artsrike fuglebiotopen.

For at området skal beholde og helst øke sine ornitologiske kvaliteter, har vi sett det som nødvendig at følgende tiltak gjennomføres:

- opparbeide en minst 30 m. bred gråorskog på begge sider av Leira og rundt kroksjøer og bekker. Skogen vil også ha en meget viktig funksjon som vern og skjul for vannfugl i kroksjøene, samt utgjøre et hinder overfor forstyrrelser fra ferdsel.
- bevare dagens lauvskogområder. Spesielt viktige områder som lauvskogområdet ved Stilla (gamle leirduebanen), lauvskogområdene ved Borgen bru og ravinedalen ved Asakgårdene bør utvides.
- anlegge og/eller utvide små lauvskogholt i dag til større lauvskogbestand. Minimumskravet bør være 10 dekar eller større.
- bevare kroksjøene. P.g.a. mye forurensing til kroksjøene (Rydgren & Westgaard 1990) bør spesielt Tomtestilla og Brauterstilla restaureres. Likevel er Stilla den kroksjøen som ornitologisk sett viser de største kvaliteter.
- regulere trafikken rundt kroksjøene.
- restaurere gamle dammer og bekker.
- bevare og utvide arealet med fuktenger og beitemark.

Ovennevnte punkter anses som svært viktig for opprettholde og ivareta fuglefaunaen i området. Vi anbefaler at områder som tas ut fra vanlig kornproduksjon gjøres der dette kan kombineres med andre formål slik som botaniske verdier, fisketiltak, tiltak for å redusere forurensingen, tiltak for å berike Leirelvlandskapet, o.l.

INNLEDNING

Etter mange års kamp for å få Leirelvområdet fredet, har saken tatt en ny og positiv vending. Bakgrunnen er at Skedsmo kommune har vedtatt at Leirelvområdet skal vernes, og skjøtsel av området gjennomføres. Foreløpig har dette resultert i at området er midlertidig fredet gjennom plan- og bygningsloven, og et eget utvalg som er nedsatt for å komme fram til en forvaltningsplan for området. Det er på denne bakgrunn NØF har fått i oppdrag fra miljøombudet i Skedsmo å utarbeide en rapport om fuglelivet i området.

Det har ikke tidligere vært foretatt en systematisk registrering av fuglefaunaen i Leirelvområdet med unntak av Sørumsneset. Derfor fant vi det ønskelig å gjennomføre en totaltaksering av dette området, som sammen med tidligere, mer tilfeldige besøk kunne gi et bilde av dagens situasjon m.h.p. fuglelivet. Registreringen er gjennomført på en slik måte at den vil kunne gi et bestandsestimert i dag i tillegg til å vise bestandssvingninger for hver enkelt art om undersøkelsen gjentas etter samme metode et annet år.

OMRÅDEBESKRIVELSE

Leirelvområdet ligger i kommunene Skedsmo og Fet. Undersøkelsesområdet ligger mellom Leirsund bru i nord og ned til Kongsvingerbanen i sør. Sørumsneset mellom Kongsvingerbanen og Leiras utløp i Nitelva er tidligere rapportert (NØF 1977), og dette materialet er vedlagt. Innenfor området finner vi de tre kroksjøene Stilla, Brauterstilla (Ringstilla), og Tomtestilla der NØF tidligere har foretatt ornitologiske registreringer (Stokke & Kvebæk 1990).

Innenfor undersøkelsesområdet er seks registreringsruter gjennomgått (Fig. 1 - 6).

MATERIALE OG METODE

Leirelvområdet ble besøkt seks ganger i tidsrommet 1.mai - 9.juni, med tilsammen 102 felttimer i tillegg til observasjonsrunder som er gjennomført uavhengig av denne undersøkelsen.

Registreringene var lagt opp som en modifisert linjetaksering (NU B 1984). Hver observatør hadde sin faste takseringsrunde, der man startet og avsluttet runden til faste tider. Alle observasjoner uansett avstand ble notert. Det ble skilt mellom territorieadferd, rene observasjoner og fugl observert på flukt/trekk etter samme metode som Norsk Ornitologisk Forening benytter ved ATLAS-prosjektet (Toppdykker'n 1990, no.1).

Med territorieadferd menes her syngende hann hørt minimum tre ganger med minst en ukes mellomrom, varsellyder, parringsspill, mat i nebbet, reirmaterialet i nebbet osv.

Med "rene observasjoner" menes fugl som er sett ved en potensiell hekkeplass om våren uten egentlig territorieadferd.

På tross av at enkelte observatører hadde observasjonsrunder som kunne overlappe (f.eks. hver sin side av kroksjøen), og dermed resultere i at enkelte arter ble notert to ganger, har ikke dette medført problemer ved bearbeiding av materialet. Dette fordi hver observasjon er detaljert nedtegnet på et kart der det går fram hvor fuglen er observert.

Den sørligste takseringsrunden (Borgen bru) er kun taksert fire ganger, derav en nattaksering. For dette området har vi fraveket regelen om at hvert individ skal ha blitt observert syngende minst tre ganger for å bli notert som territorieadferd, fordi de to første takseringsrundene ble foretatt tidlig på våren i den optimale tiden for standfugler og tidlige trekkfugler. Siste takseringsrunde ble foretatt i juni, da de fleste av de ovennevnte arter hadde redusert sin territorieadferd, mens seine trekkfugler hadde ankommet.

RESULTATER

OMRÅDE 1, BORGEN BRU

Ved bearbeiding av takseringsmaterialet er område 1 delt inn i to soner (Fig.1).

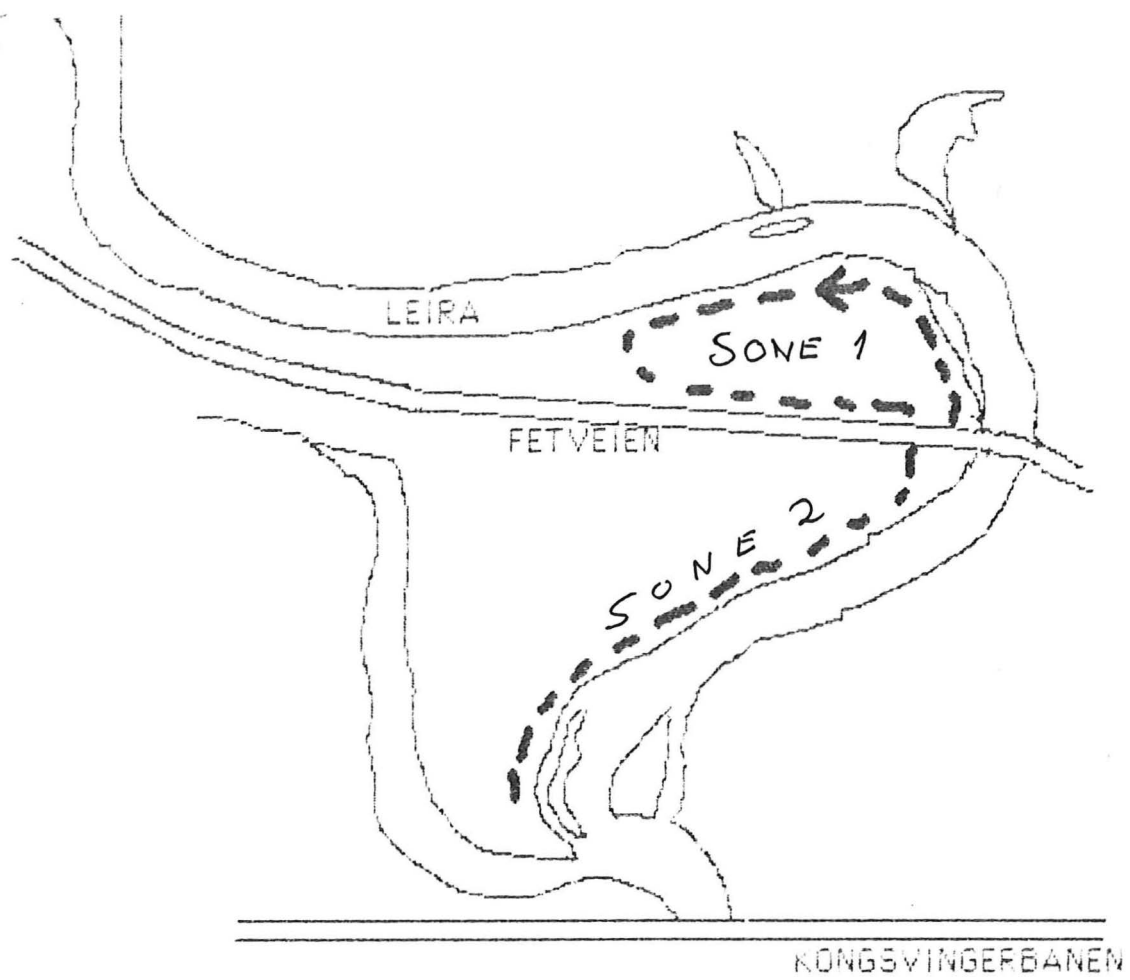
Sone 1: Nordsiden av Fetveien, for det meste igjennom gråor-heggeskog.

Sone 2: Sørsiden av Fetveien. Noe gråor-heggeskog nærmest veien, men mest jordbrukslandskap med krattskog ned mot Leira. Totalt er det på denne takseringsruten observert 23 territorielle arter, med tilsammen 86 par.

Tabell 1. Relative tettheter i prosent (dominansverdier) ved linjetaksering vesentlig i gråor-heggeskog, ved Borgen bru, Leira.

	<u>SONE 1</u>	<u>SONE 2</u>
Strandsnipe	1,9	
Rugde	1,9	
Enkeltbekkasin	3,7	
Ringdue	3,7	
Bokfink	7,1	10
Kjøttmeis	3,7	5
Blåmeis	1,9	
Gulspurv	1,9	10
Sivspurv	3,7	20
Gråtrost	3,7	10
Rødvingetrost	8,9	10
Måltrost	3,7	
Rødstrupe	10,7	5
Jernspurv	7,1	5
Gråfluesnapper	3,7	
Munk	3,7	
Hagesanger	8,9	
Gulsanger	3,7	
Løvsanger	10,7	15
Nattergal	1,9	5
Dvergspett	1,9	
Hornugle		5
	<u>100</u>	<u>100</u>
Antall terr. par	56	20
Antall arter	22	11
Registreringstid gj.sn. (min.)	75	40
Antall reg. pr. 10 min.	7,5	5

Fig 1

OMRÅDE 2, NESAVIKA

Område er delt inn i 4 soner (Fig. 2):

Sone 1: Oksefjellet. Barskog.

Sone 2: Jordbrukslandskap med krattskog og elvesnelle ned mot Leira.

Sone 3: Gråor-heggeskog. Takseringsrutas østre del. Skogen vokser ned mot Leira.

Mindre fragmenter av gamle kroksjøer finnes inne i skogen.

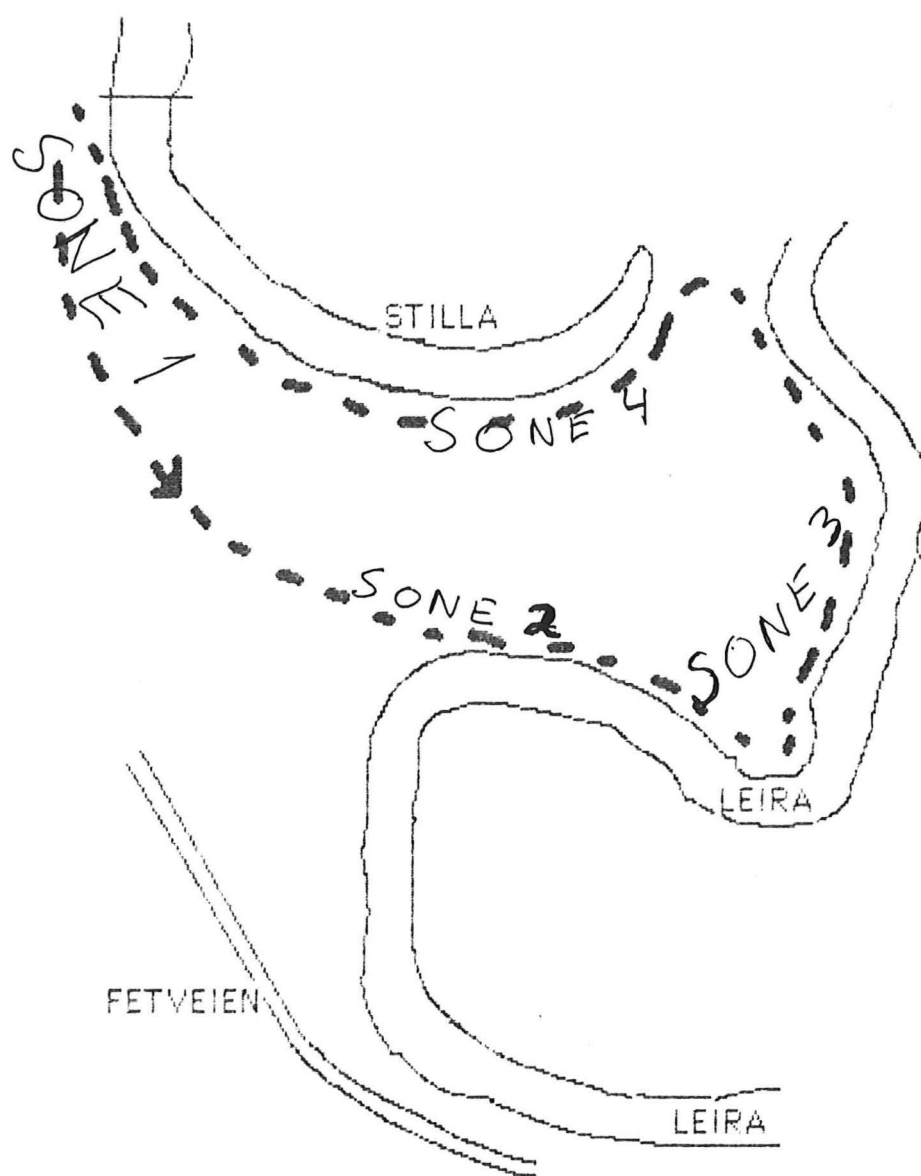
Sone 4: Jordbrukslandskap med krattskog ned mot Stilla.

Tabell 2.

Relative tettheter i prosent (dominansverdier) ved linjetaksering, Nesavika, Leira.

	<u>SONE 1</u>	<u>SONE 2</u>	<u>SONE 3</u>	<u>SONE 4</u>
Ringdue			3	
Kråke	6		3	
Bokfink	16	33	16	10
Grønnfink	6		3	
Gulspurv	11		3	
Sivspurv		33	5	17
Kjøttmeis	11		3	
Gråtrost				
Rødvingetrost			5	5
Svarttrost	6			5
Rødstrupe	11	33	8	10
Jernspurv	6		5	
Munk	6		5	
Gulsanger			5	
Løvsanger	11		22	17
Tornsanger			3	10
Rørsanger				5
Buskskvett				5
Sanglerke	5		5	17
Nattergal			5	
Stær	5			
	<u>100,0</u>	<u>99,0</u>	<u>99,0</u>	<u>101,0</u>
Antall terr. par	18	3	36	19
Antall arter	12	3	16	10
Registreringstid gj.sn. (min.)	16	10	45	25
Antall reg. pr. 10 min.	11,2	3	8	7,6

Fig 2

OMRÅDE 3, STILLA

Området er delt inn i 4 soner (Fig.3):

Sone 1: Jordbrukslandskap med krattskog og elvesnelle ned mot Stilla.

Sone 2: Fuktskog/sumpskog mot Leira. Enden av takseringsruten.

Sone 3: Jordbrukslandskap med krattskog og elvesnelle ned mot Stilla.

Sone 4: Gråor-heggeskog.

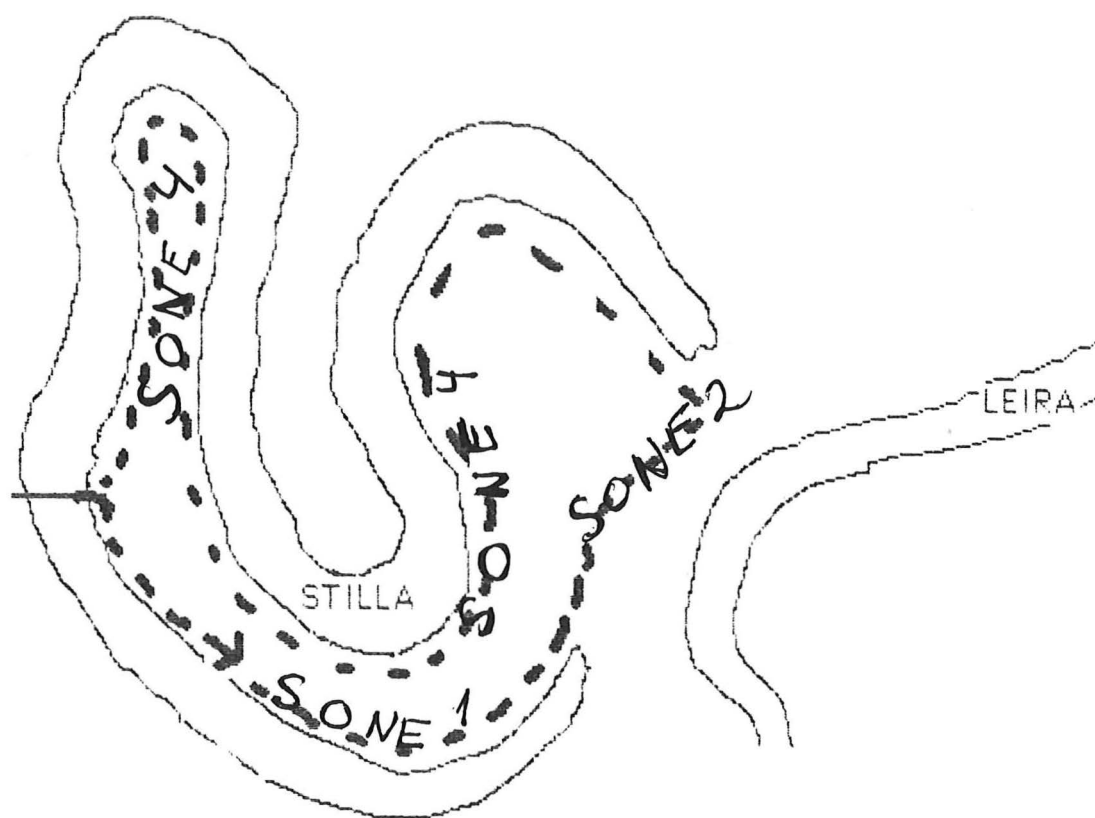
Tabell 3.

Relative tettheter i prosent (dominansverdier) ved linjetaksering, Stilla, Leira.

	<u>SONE 1</u>	<u>SONE 2</u>	<u>SONE 3</u>	<u>SONE 4</u>
Ringdue				
Kråke				
Bokfink	7	27	18	
Grønnfink				15
Gulspurv	7	18	9	2,5
Sivspur	14	9	27	5
Kjøttmeis				2,5
Blåmeis				5
Gråtrost				5
Rødvingetrost		9		2,5
Svarttrost				5
Måltrost				
Rødstrupe				2,5
Jernspurv				10
Munk		9		7,5
Gulsanger				7,5
Løvsanger		27	9	2,5
Hagesanger	14			12,5
Tornsanger	14			7,5
Rørsanger	14			
Buskskvett				
Sanglerke	7		9	
Nattergal				
Stær				
Sivhøne	7			
Rosenfink			9	
Hornugle				2,5
Knoppsvane	14		18	2,5
	<u>98,0</u>	<u>99,0</u>	<u>99,0</u>	<u>100,0</u>

	<u>SONE 1</u>	<u>SONE 2</u>	<u>SONE 3</u>	<u>SONE 4</u>
Antall terr. par	14	9	11	40
Antall arter	9	6	6	18
Registreringstid gj.sn. (min.)	15	13	30	40
Antall reg. pr. 10 min.	8	6,9	3	9,8

Fig 3

OMRÅDE 4, BRAUTERSTILLA.

Området er delt inn i 3 soner (Fig 4):

Sone 1: Jordbrukslandskap med krattskog og elvesnelle ned mot Stilla.

Sone 2: Okseneset naturreservat. Gråor-heggeskog. Enden av takseringsruten.

Sone 3: Jordbrukslandskap med krattskog og elvesnelle ned mot Brauterstilla.

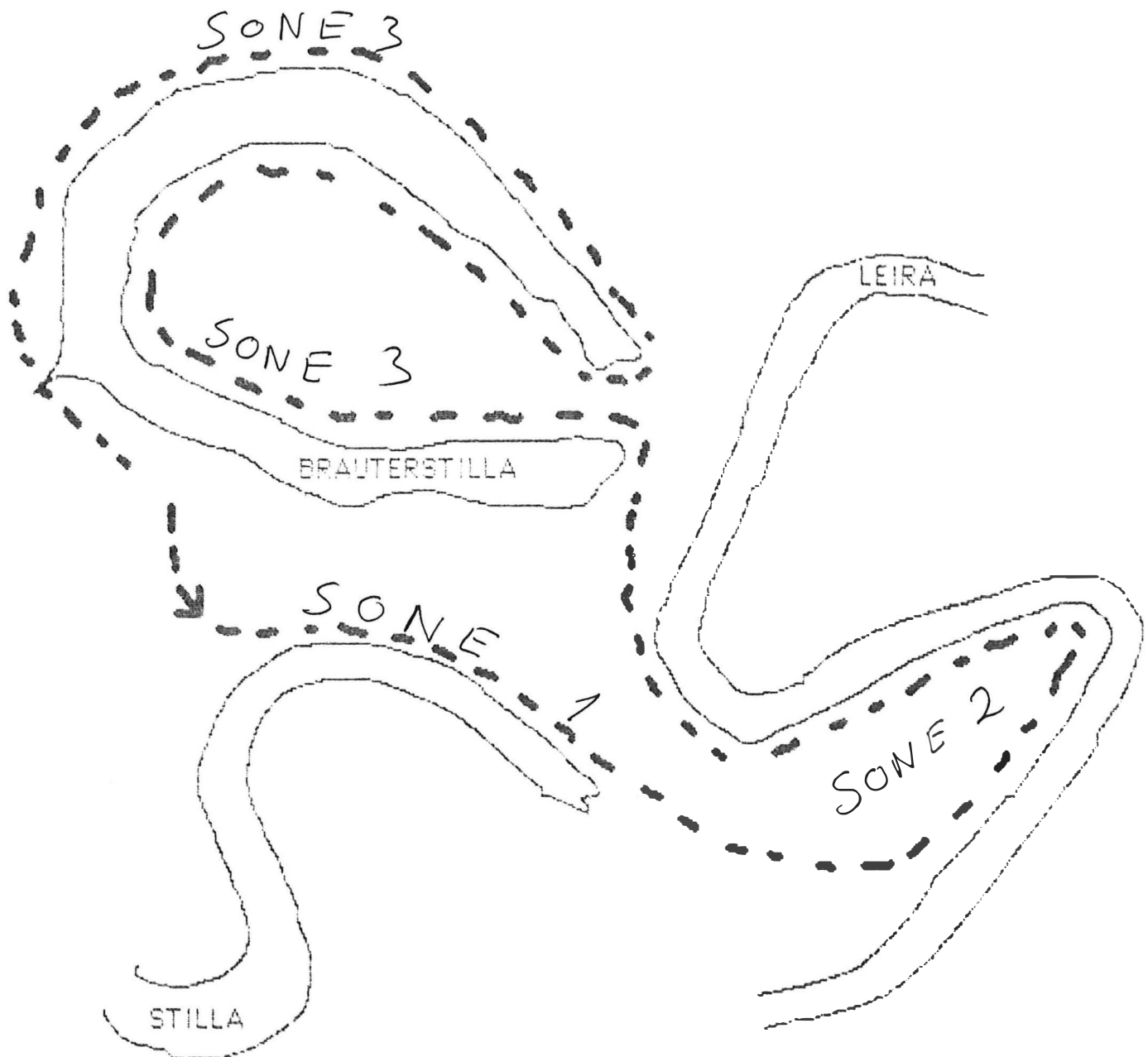
Tabell 5.

Relative tettheter i prosent (dominansverdier) ved linjetaksering, Brauterstilla, Leira.

	<u>SONE 1</u>	<u>SONE 2</u>	<u>SONE 3</u>
Ringdue			
Kråke		5	
Bokfink	11	17	13
Grønnfink		5	
Gulspurv	11	3	18
Sivspurv			12
Kjøttmeis	4	8	5
Blåmeis			4
Gråtrost		11	
Rødvingetrost	8	5	
Måltrost	4		
Rødstrupe	8		
Jernspurv		5	
Munk	4	3	
Gulsanger		5	
Løvsanger	11	5	22
Hagesanger	4	14	4
Tornsanger	4	3	
Buskskvett	4		
Sanglerke	15		12
Nattergal			
Stær		3	4
Rosenfink	4		
Hornugle		3	
Vipe	8		
Gjerdesmett		3	
Strandsnipe			
Gresshoppesanger			4
	<u>100,0</u>	<u>99,0</u>	<u>100,0</u>

	<u>SONE 1</u>	<u>SONE 2</u>	<u>SONE 3</u>
Antall terr. par	26	36	24
Antall arter	14	16	11
Registreringstid gj.sn. (min.)	35	20	30
Antall reg. pr. 10 min.	7,4	18	8

Fig 4

OMRÅDE 5, TOMTESTILLA

Området er delt inn i 4 soner (Fig.5):

Sone 1: Korridor mellom to jorder bestående av gråor-heggeskog omkranset av en bekk som renner ut i Leira.

Sone 2: Busk og krattvegetasjon ned mot Leira.

Sone 3: Jordbrukslandskap med krattskog og elvesnelle ned mot Tomtestilla.

Sone 4: Korridor mellom to jorder bestående av gråor-heggeskog omkranset av en bekk som renner ut i Tomtestilla. Slutten av takseringsrunden går langs jernbanelinje.

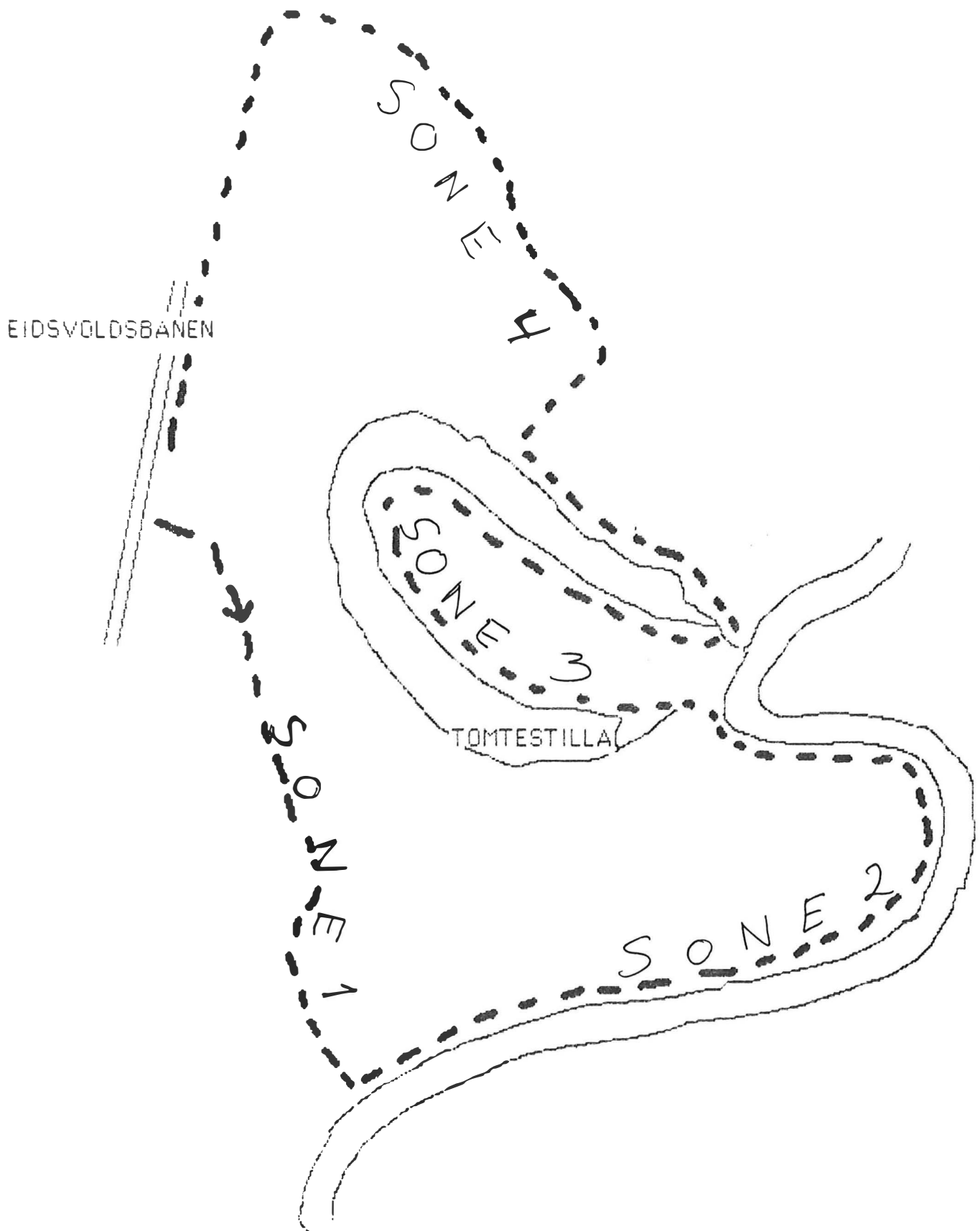
Tabell 5.

Relative tettheter i prosent (dominansverdier) ved linjetaksering, Tomtestilla, Leira.

	<u>SONE 1</u>	<u>SONE 2</u>	<u>SONE 3</u>	<u>SONE 4</u>
Kråke		5	5	
Skjære	4			
Bokfink	13	20	14	12,5
Gulspurv	17	15	9,5	12,5
Sivspurv			9,5	6,5
Kjøttmeis	4	10		6,5
Blåmeis	8	5	5	
Gråtrost	4			
Rødvingetrost		5		
Svarttrost				
Rødstrupe	17	10	14	12,5
Jernspurv			5	
Munk	8		9	6
Løvsanger	8	10	14	6,5
Hagesanger	8	15		
Sanglerke		5	5	25
Hornugle	4		5	
Knoppsvane			5	
Vipe				6
Rosenfink				6
Tornsanger				

	<u>SONE 1</u>	<u>SONE 2</u>	<u>SONE 3</u>	<u>SONE 4</u>
Antall terr. par	24	20	21	16
Antall arter	12	10	12	10
Registreringstid gj.sn. (min.)	20	25	20	35
Antall reg. pr. 10 min.	12	8	10,5	4,6

Fig 5

OMRÅDE 6, LEIRAS ØSTSIDE

Området er delt inn i 6 soner (Fig.6):

Sone 1: Kant mellom granskog og jorder.

Sone 2: Myrbodammen. Gråor-sumpskog, samt små øyer bevokst med lauvskog i et jordbrukslandskap nord for Myrbodammen.

Sone 3: Ravinedal. Dominert av gråor-hegg men også ask, lønn o.l.

Sone 4: Kant mellom lauvskog og jorder og busk/kratt ned mot Leira.

Sone 5: Flomvollene mot Leira. Busk og krattvegetasjon.

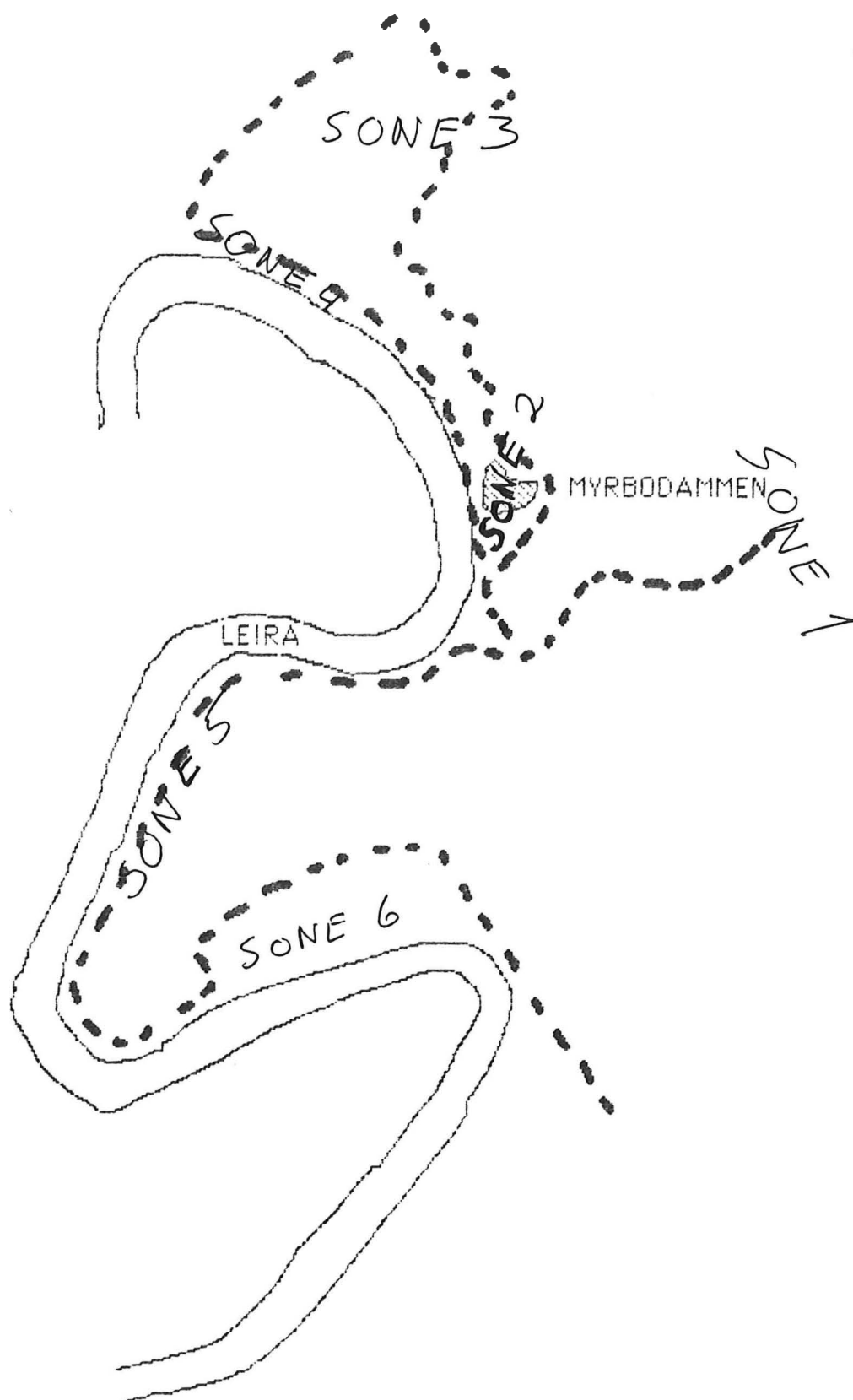
Sone 6: Edellauvskogreservat. Gråor-heggeskog.

Tab.6: Relative tettheter i prosent (dominansverdier) ved linjetaksering øst for Leira.

	<u>SONE 1</u>	<u>SONE 2</u>	<u>SONE 3</u>	<u>SONE 4</u>	<u>SONE 5</u>	<u>SONE 6</u>
Ringdue	6		2,5			4
Bokfink	6	5	10	8		5
Grønnfink	6	5	2,5			4
Gulspurv		15	2,5		20	
Sivspurv		5		8		10
Kjøttmeis	6	5	2,5	8		5
Blåmeis		5	2,5			
Granmeis	6		2,5			
Spettmeis			2,5			
Gråtrost		10	15			
Rødvingetrost	6	5	2,5			10
Svarttrost						
Måltrost	6	10	5			
Rødstrupe	6	5	5	8		5
Jernspurv	6	10	2,5	17		10
Munk			7,5			10
Løvsanger	12	15	12,5	17		10
Gulsanger						4
Hagesanger		5	2,5			4
Tornsanger						
Rosenfink				17		
Sanglerke			5	17	40	10
Nattergal						
Stær			5			
Fuglekonge	12					
Hornugle						4
Trepiplerke	12		2,5			
Musvåk	12					
Grønnspekk			2,5			
Trekryper			2,5			
Vendehals			2,5			
Vipe					40	
Strandsnipe						5
	<u>102,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>

	<u>SONE 1</u>	<u>SONE 2</u>	<u>SONE 3</u>	<u>SONE 4</u>	<u>SONE 5</u>	<u>SONE 6</u>
Antall terr. par	16	20	40	12	5	21
Antall arter	13	13	22	8	3	15
Registrerings- tid gj.sn.(min.)	15	50	20	35	20	25
Antall reg. pr. 10 min.	10,7	4	20	3,5	2,5	8,4

Fig 6

DISKUSJON

Den klart viktigste biotopen i Leira m.h.p. arts- og individantall er gråor-heggeskogen. Dette gjaldt eksplisitt for samtlige observatører som hadde en takseringsrunde der deler av runden gikk i lauvskog. Lauvskogen var mer enn dobbelt så artsrik i forhold til det eneste barskogområdet innen området som også ble taksert (Oksefjellet). Lauvskogområdene hadde hver mellom 36-56 territorielle par eller 16-22 arter.

Antall territorielle par avhenger klart av størrelsen på området. Derfor ble også antall territorielle par pr. 10 min. notert for lettere å kunne sammenligne biotopene seg imellom. Bortsett fra ett område (Oksefjellet barskogområde = 11,2 territorielle par pr. 10 min.), ble høyeste antall observerte par pr. 10 min. notert i lauvskogområdene. Verdien her lå på 7,5-20 territorielle par pr 10 min. At Oksefjellet ble notert med flere territorielle par pr 10 min. enn flere andre lauvskogområder, skyldes trolig at observatøren i barskogområdet kunne gå på en opparbeidet ridesti, mens man i lauvskogområdene måtte ta seg fram utenfor stier i tildels kronglete terreng. Man beveger seg derfor langsommere, noe som igjen influerer på antall registrerte par pr 10 min. I to lauvskogområder var det mulig å ta seg fram på sti. Her ble det da også notert henholdsvis 18 (Okseneset naturreservat) og 20 (ravinedal ved Asakgårdene) territorielle par pr 10 min.

Kort omtale av enkelte arter med spesiell tilknytning til lauvskogen:

Gulsanger

14 territorier funnet i 1991, samtlige i lauvskog. Knyttet til lauvskog og arten forholdsvis vanlig.

Hornugle

Tilsammen 6 lokaliteter med ikke-flyvedyktige unger ble funnet i 1991. Arten er lett å oppdage når ungene tigger etter mat, slik at antall registrerte par antakelig gir et riktig bilde av hornuglebestanden i området. Hornugletettheten i og omkring Leiraområdet og Nordre Øyeren er trolig eksepsjonell. Krever et godt tilbud av særlig barskogholt i vekselvirkning med kulturmark.

Løvmeis

Kun 3 observasjoner våren 1991 (1 obs. ved Myrbodammen, 2 obs. ved Stilla). Sterkt tilknyttet lauvskog, hvor samtlige 3 observasjoner fra Leira er fra nevnte biotop.

Hekker årlig i mindre antall ved Nordre Øyeren. Antas å kunne hekke i Leira om resterende lauvskogområder bevares.

Dvergspett

3 nyuthakkede reirhull funnet 1991. Arten hekker årlig i mindre antall ved Nordre Øyeren men har gått sterkt tilbake på landsbasis de seneste årene (Hågvær 1987). Artens eksistens avhenger av tilgangen på store nok lauvskogområder. Således må eksisterende lauvskogområder i Leira bevares og utvides.

Hvitryggspett

Arten er ikke observert i 1991. Hakkemerker og reirhull funnet på lokaliteter ved Stilla våren 1991. En territoriehevdende hann ble observert 1/4-90 ved Stilla (Fig.8). Et par har hekker årlig ved Nordre Øyeren. Ellers er arten sterkt truet, og ikke lenger påvist hekkende på Østlandet forøvrig. Siden arten må ha et stort helårsterritorium, kreves større sammenhengende lauvskogsområder (Aulen 1987).

Dagens lauvskog er kun fragmenter av tidligere sammenhengende arealer. Områdene (=øyene) ligger stort sett svært isolert mellom store kornåkre. For de fleste arter, det være seg "åpent landskap"-arter, generalister, eller skogsarter, - vil lauvskogområdenes innbyrdes plassering og størrelse ha betydning for artens hekkesuksess og spredning. Små øyer (f.eks 2-3 da) vil være dominert av "åpent land-skap"-arter og generalister fordi kanteffekten er stor i forhold til størrelsen på øya. Artene som bruker så små øyer kan finne mat utenfor øyene, men bruker dem for skjul og hekking. For skogartene gir ikke øya tilstrekkelig næringsgrunnlag.

To klassiske biogeografiske øyteorier sier at avstanden mellom øyene påvirker innvandringer, og størrelsen påvirker utdøingen (Lack 1976, MacArthur & Wilson 1967). Således bør lauvskogområdene i Leira være av en slik størrelse at selv skogarter som dvergspett og hvitryggspett kan disse i bruk. Samtidig må øyene ikke være lenger fra hverandre enn at det kan foregå en viss utveksling mellom øyene. Dette gjelder spesielt for skogarter, mens det for generalister og "åpent landskap"-arter ikke er påvist at avstanden mellom øyene influerer på valget av øyer (Opdam 1990).

Borch & Ystad (1991) fant at minimumstørrelsen på øyer for skogarter som løvmeis og dvergspett var 0,8 ha. Telemetristudier på hvitryggspett har vist at denne arten har leveområder opptil 6 km² store. I Leira finner vi ingen såpass store sammenhengende lauvskogområder. I stedet kan en ved å knytte de forskjellige lauvskogområdene (øyene) sammen i korridorer antakelig oppnå store nok arealer selv til slik kravfulle arter.

Fra forsøkene på Vestlandet er det vist at biotoper hvitryggspetten velger, har en dødved andel på mellom 7-11 %. Om det i hele tatt skal være mulig å ha hekkende hvitryggspett, dvergspett o.l. skogarter er betinget av at lauvskogområdene har et stort nok tilbud av død og døende ved, og at disse skogområdene (øyene) er store nok.

Det kan bare være et tidsspørsmål før man konstaterer at hvitryggspetten er utryddet på Østlandet. Samme skjebne kan også komme dvergspetten til del senere. Bare dette faktum bør forplikte til å avsette store nok arealer med lauvskog. Særlig viktig blir dette langs hele Leirelva slik at man får en viss kontinuitet i tilknytning til hvitryggspettforekomsten og lauvskogarealet i Nordre Øyeren.

For å bevare skogartene i Leira anbefaler vi følgende tiltak:

- opparbeide en minst 30 m. bred gråorskog på begge sider av Leira, og rundt kroksjøene. Ved kroksjøene vil dette ha en meget viktig funksjon som vern og skjul for vannfugl..

- bevare dagens lauvskogområder. Spesielt viktige områder som lauvskogområdet ved Stilla (gamle leirduebanen), lauvskogområdene ved Borgen bru, og ravedalen ved Asakgårdene bør utvides.
- Anlegge og/eller utvide i dag små lauvskogholt til større lauvskogbestand.

Skjematisk forslag til lauvskogutbredelse er vist i Fig.7 (side 27).

Selv om kroksjøene og fuktområdene rundt kroksjøene ikke kan vise til like store par- og artsantall som lauvskogene, er fuglefaunaen i/rundt kroksjøene svært spesiell. I ornitologisk sammenheng er det også disse områdene som har fått størst oppmerksomhet.

Kort omtale av enkelte arter med spesiell tilknytning til kroksjøene, eller kantsonene omkring:

Knoppsvane

Arten har de siste årene ekspandert kraftig. Likevel er den en uvanlig hekkefugl på Østlandet, og sjelden på romerike. Den er ikke påvist hekkende i Nordre Øyeren slik NØF definerer observasjonsområdet. I Leira ble det registrert 6 reir av knoppsvane, hvorav 5 i Stilla og 1 reir i Tomtestilla.

Tiltak: verne kroksjøene, hindre forstyrrelser.

Sivhøne

Antakelig 1 hekking ved Stilla i 1991. Også observert ved Brauterstilla.

Tiltak: verne kroksjøene, hindre forstyrrelser.

Buskskvett

4 lokaliteter ble funnet i Leira i 1991. Arten antas å ha gått tilbake de senere år p.g.a. endrede dyrkningsmåter i landbruket (Solheim 1987).

Tiltak: Spare kantsoner, anlegge beitemark.

Rosenfink

9 lokaliteter ble funnet i Leira i 1991. Rosenfink er en av artene som har økt i antall de senere år.

Tiltak: ingen.

Tornsanger

7 lokaliteter ble funnet i 1991.

Tiltak: tilgang på kratt- og buskvegetasjon.

Rørsanger

Antakelig 1-2 hekkinger ved Stilla. Også observert tidligere år på denne lokaliteten. I tillegg hørt ved en lokalitet 14/6-91. Krever helst takrørhabitater, og vil derfor aldri opptre i stort antall ved Leira. Men kan ta til takke med tett buskas slik som ved Nordre Øyeren, der den hekker årlig.

Tiltak: verne kroksjøene.

Myrsanger

3 lokalitet funnet i 1991. På tross av at myrsanger fortsatt er sjelden i Norge, har arten hatt en markert økning de siste årene, trolig på grunn av økt tilgang på biotoper. Endrede dyrkningsformer i landbruket, med økt næringstilgang medfører at vi får mye kantsoner med bringebær, brennesle og busker, som er artens habitatvalg.

Tiltak: spare kantsoner.

Gresshoppesanger

2 lokalitet funnet i 1991. Som myrsanger har arten hatt en økning de siste år, men er likevel fortsatt sjelden i Norge.

Tiltak: spare krattvegetasjon og kantsoner.

Nattergal

Begynner faktisk å bli en karakterfugl for området. Observeres årlig med flere territorielle par, - i 1991 notert 6 par. Som flere andre sangere er det få steder på Østlandet nattergal opptre i større antall enn ved Leira. Selv om arten har hatt en økning de siste årene, er den fortsatt en relativt sjelden fugl i Norge.

Tiltak: spare krattvegetasjon og kantsoner.

Tornirisk

Ble funnet på 3 lokaliteter i 1991. Selv om arten hekker årlig i Nordre Øyeren har arten gått sterkt tilbake på Østlandet de siste 20 år (Solheim 1987).

Tiltak: spare kantsoner med frøplanter som erte- og kurvplanter, maskeblomster o.l.

Tornskate

Funnet på 1 lokalitet i 1991. Har også tidligere år vært observert på denne lokaliteten. Sparsom utbredelse i Norge. Hovedsaklig lavere Østlandsområdet.

Tiltak: spare kantsoner med rike insekforekomster.

Myrrikse

En obs. i Leira i 1991. Nasjonalt sjelden fugl. Registreres også temmelig sjeldent i Nordre Øyeren.

Tiltak: spare kroksjøer og fuktområdene omkring disse. Hindre forstyrrelser.

Isfugl

En obs. i Leira i 1991. Sjelden fugl på landsbasis. Vellykket hekking nord for området i 1990 (Toppsykker'n 1991, no.3). Dette var 12. hekkefunn i Norge. To hekkeforsøk ved Nordre Øyeren i 1975 (NØF 1976).

Tiltak: spare sitteposter langs elva, som busker og greiner som henger ut over elva. Spare kantvegetasjonen langs elva (skjul). La Leira få grave/utvikle bratte raskanter. Sistnevnte er mangelvare i Leira og anses som en nødvendighet for at isfuglen skal kunne grave ut reirhull og kunne hekke.

Hortulan

Ett par observert i 1991. Nasjonalt og lokalt sjelden fugl. Har gått sterkt tilbake, trolig p.g.a. endrede dyrkningsmetoder i landbruket.

Tiltak: spare kantsoner, endrede dyrkningmetoder som eng og beitemark.

Vipe

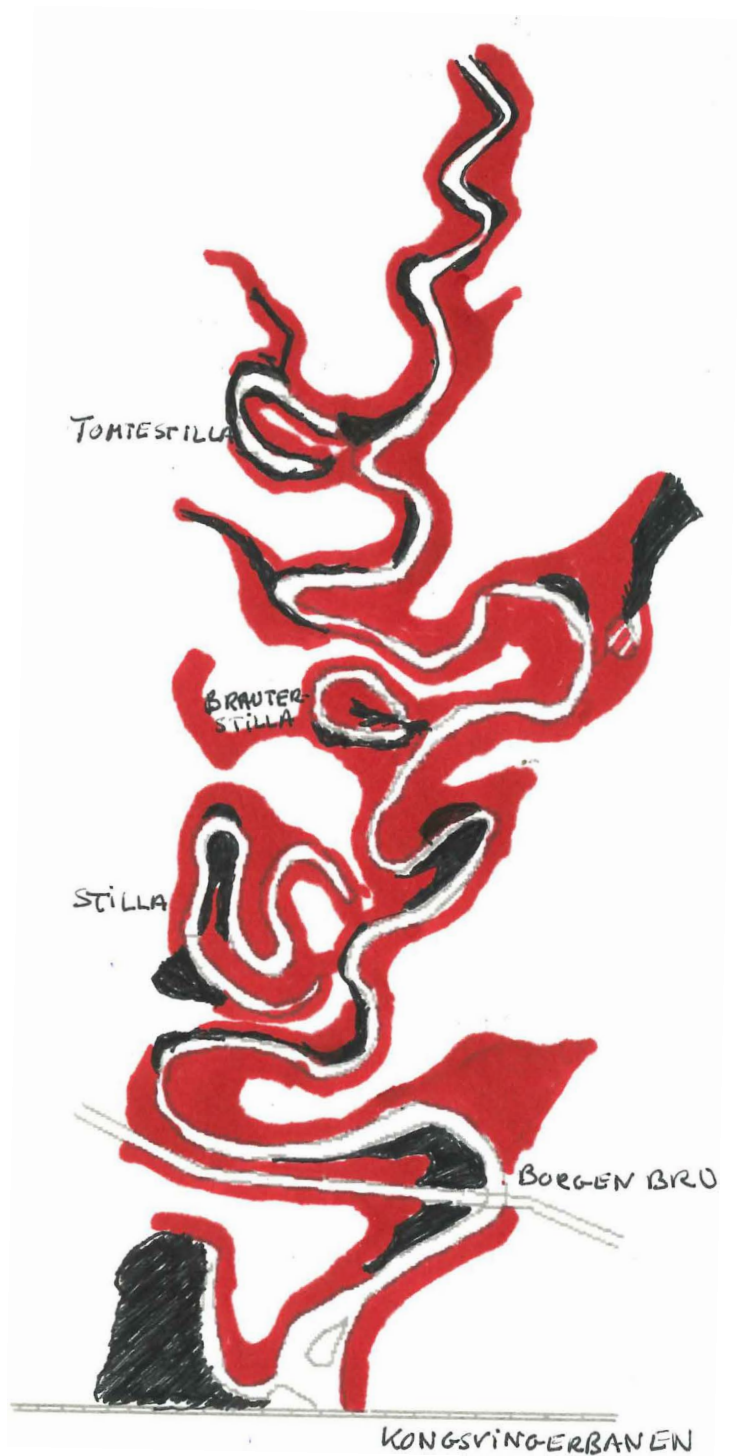
Som mange arter nevnt over er også vipe en art som har gått sterkt tilbake de senere år. For Leira har vi kun registrert 3-5 par med vipe, noe den ekstremt ensidige dyrkningmetoden i Leira må ta mye av skylden for. Andersson (1988) mener at sterile monokulturer, slik vi finner det i Leira, bruk av tunge landbruksmaskiner og grøfting gir tørrere og hardere jord med færre insekter og vanskeligere nærings-søksforhold for både vipe og storspove.

Tiltak: skape mer beitemark.

For å bevare fuglefaunaen i og omkring kroksjøene anbefaler vi følgende tiltak:

- bevare kroksjøene. P.g.a. mye forurensing til kroksjøene (Rydgren & Westgaard 1990) bør spesielt Tomtestilla og Brautestilla restaureres. Likevel er Stilla den kroksjøen som ornitologisk sett viser de største kvaliteter.
- opparbeide skog og vegetasjon rundt kroksjøer og bekker for å hindre forstyrrelser.
- regulere trafikken rundt kroksjøene.
- restaurere gamle dammer og bekker.
- bevare og utvide arealet med fuktenger og beitemark.

Ovennevnte punkter anses som svært viktig for opprettholde og ivareta fuglefaunaen i området. Vi anbefaler at områder som tas ut fra vanlig kornproduksjon gjøres der dette kan kombineres med andre formål f.eks. botaniske verdier, fisketiltak, tiltak for å redusere forurensingen, tiltak for å berike Leirelvlandskapet, o.l.

RØDT = FORSLAG TIL VEKST (NB! SKJEMATISK)
SVART = EKSISTERENDE SKOG (NB! SKJEMATISK)

LITTERATUR

- Andersson, S. 1988. Fåglar i jorbrukslandskapet. Vår Fågelvärld, Suppl.No.12.
- Aulen, G. 1987. The White-backed Woodpecker Dendrocopus leucotos - an endangered species of common interest to the Nordic countries. - Acta Reg. Soc. Sci. Litt. Gothenburgensis Zoologica 14: 162-168.
- Borch, H. & Ystad, G.R. 1991. Birds on farmland; a landscape ecological approach to analysing a fine-grained mosaic. - M.Sc. Thesis, Agricultural University of Norway, Ås, Norway. Unpublished.
- Hågvar, S. 1987. Spetter og andre hulerugere. - Norsk Skogbruk 3: 35-56.
- Lack, D. 1976. Island Biology, illustrated by the landbird of Jamaica. - Blackwell, London.
- MacArthur, R.H., & Wilson, E.O. 1967. The Theory of Island Biogeography. - Princeton University Press, Princeton, N.J.
- Nordre Øyeren Fuglestasjon, 1976. Nordre Øyeren. Rapport 1976.
- Nordre Øyeren Fuglestasjon. 1984. Nordre Øyeren. Rapport 1977 - 1983.
- Nordre Øyeren Fuglestasjon. 1989. Nordre Øyeren. Rapport 1984 - 1987.
- Opdam, P. 1990. Understanding the ecology of populations in fragmented landscapes. - 19th IUGB Congress 1989, Trondheim, Norway.
- Solheim, R. 1987. Kulturlandskapene - viktige fuglebiotoper i forandring. - Vår Fuglefauna 3: 157-167.
- Stokke, P.K., & Kvebæk, Y. Ornitologiske registreringer ved kroksjøene i Leirelvområdet, Akershus, høsten 1990. - Nordre Øyeren Fuglestasjon. 26 s. upubl.
- Rydgren, K., & Westgaard, K. 1990. Vannundersøkelse av kroksjøer og andre registreringer i Leirelvområdet, Akershus, utført av vassdragsgruppa i Naturvernforbundet i Skedsmo. 22 s.

APPENDIX 1

Totalt antall registrerte fuglearter pr 1991 i Leirelvområdet, Akershus.

Det samlede antall arter registrert er dermed 101 arter. Med tanke på at dette tallet hovedsaklig stammer fra det tross alt begrensede feltarbeidet i 1991 gir dette en god pekepinn på områdets fortsatte kvaliteter om enn sterkt redusert de siste årene. Tallet er lavere sammenlignet med NØF's artsliste fra 1977 for Sørumsneset (Appendix 2), men sistnevnte undersøkelse baserte seg på registreringer gjennom en årrekke.

I Fig.8 (side 38) er notert et utvalg arter av spesiell interesse observert i hekketiden. Observasjonene stammer hovedsaklig fra feltarbeidet i 1991.

Om ikke annet er nevnt er alle observasjoner gjort av observatører nevnt i forordet. Andre personer som har bidratt med opplysninger:

Morten Bilet - MB
Oddvin Lund - OL
Leif Gjerde - LG
Knut Rydgren - KR
Per Kristian Stokke - KS

Gråhegre *Ardea cinerea*.

4 ex 1/5-91, 1 obs. 21/5-91. Fisker i kroksjøene.

Knoppsvane *Cygnus olor*

3 par, hvorav kun ett par fikk fram unger (5 pull) i 1989 (LG,KR)

2 par i 1990 (MB,LG,KR)

6 par i 1991.

Kanadagås *Branta canadensis*

Beiter regelmessig i området. 10 ex 7/5-91.

Gravand *Tadorna tadorna*

2 ex 9/6-91.

Krikkand *Anas crecca*

Mulig hekking i kroksjøene. Par observert i Tomtestilla og Brautestilla våren 1991.

8 ex 1/5-91 Brauterstilla. 30 ex 1/5-91 ved Borgen bru.

Stokkand *Anas platyrhynchos*

Antatt å hekke i alle 3 kroksjøene. I 1991 4 par. Ses regelmessig vår-sommer-høst.

20 ex i Leira 14/6-91.

Brunnakke *Anas penelope*

Mulig hekking i Brauterstilla i 1991. 30 ex Stilla 1/5 -91.

Toppand Aythya fuligula
4 ex 1/5-91.

Hønehauk Accipiter gentilis
Bruker Leirelvområdet regelmessig ved næringssøk. 1 ex 23/6-90, 1 ex 21/5-91.

Spurvehauk Accipiter nisus
Bruker Leirelvområdet regelmessig ved næringssøk. 1 ex 1/5-91.

Musvåk Buteo buteo
1 hekkking på østsiden 1991.

Tårnfalk Falco tinnunculus
1 ex 23/6-90.

Dvergfolk Falco columbarius
1/5-91.

Lerkefalk Falco subbuteo
Juni 1990. Temmelig sjelden på landsbasis.

Vaktel Coturnix coturnix
1 ex 9/6-89 (MB). Svært sjelden i Norge

Myrrikse Porzana porzana
1 mulig hekking 1991. Sjelden på landsbasis.

Sivhøne Gallinula chloropus
1 mulig hekking i Stilla i 1991. Også 1 observerasjon fra Brauterstilla 1/5-91.

Trane Grus grus
2 ex rastende på jordet 7/5 og 21/5-91.

Tjeld Haematopus ostralegus
1 hørt 1/5-91, 2 ex 21/5-91.

Dverglo Charadrius dubius
1 ex 9/6-89 (MB)

Sandlo Charadrius hiaticula
1 ex 25/8-90.

Heilo Pluvialis apricaria
Trekker vår og høst gjennom området. 15 ex 4/11-90, 2 ex 7/5-91.

Vipe Vanellus vanellus
Årlig hekkefugl. I 1991 3-5 par.

Enkeltbekkasin *Gallinago gallinago*

Antatt hekkefugl. 3 observasjoner våren 1991.

Rugde *Scolopax rusticola*

Antatt hekkefugl. Flere rugdetrekk i området. 2 ex 21/5-91.

Sotsnipe *Tringa erythropus*

1 ex 25/6-90.

Rødstilk *Tringa totanus*

1 ex 25/6 -90, 1 ex 1/5-91

Skogsnipe *Tringa ochropus*

Strandsnipe *Actitis hypoleucos*

Antatt hekkefugl. Ses regelmessig i mindre antall langs Leira.

Hettemåke *Larus ridibundus*

Bruker områder (spesielt kroksjøene) til næringssøk om våren, sommeren og høsten.

157 ex 1/5-91

Gråmåke *Larus argentatus*

Ses regelmessig i området, og da oftest i flukt. 10 ex 7/5-91.

Fiskemåke *Larus canus*

4 ex 7/5-91, 2 ex 21/5-91

Makrellterne *Sterna hirundo*

2 ex 27/5-89 (LG,KR)

1 ex 14/6-91

Ringdue *Columba palumbus*

Vanlig hekkefugl i området. Opptrer i store konsentrasjoner om høsten på jordene.

90 ex 8/9-90, 23 ex 21/5-91

Hornugle *Asio otus*

3 par i 1987 (MB, LG)

3 juv 17/6-88 (MB, LG)

1 ex 9/6-89 (MB)

6 par registrert i 1991.

Tårnseiler *Apus apus*

Vanlig hekkfugler i bebyggelsen rundt Leirelvområdet. Bruker området regelmessig ved næringssøk. 50 ex 23/6-91.

Isfugl *Alcedo atthis*

1 ex hørt juni 1988 (MB)

1 ex hørt 1/6-91.

Vendehals *Jynx torquilla*

Mulig 1 hekking 1991. Mindre tallrik i området.

Grønnspekk *Picus viridis*

Mulig 1 hekking 1991. Mindre tallrik i området.

Flaggspekk *Dendrocopos major*

Vanlig i skogene omkring Leirelvområdet. Temmelig sikkert hekkefugl i området.

Hvitryggspett *Dendrocopos leucotos*

Sjelden. Mulige sportegn funnet i 1991. 1 ex 1/4-90.

Dvergspett *Dendrocopos minor*

3 uthakkede reir funnet i 1991. Antas å hekke årlig i lite antall.

Svartspett *Dryocopus martius*

1 mulig hekking 1991. Observert 3 ganger på samme sted våren 1991.

Sanglerke *Alauda arvensis*

Vanlig hekkefugl. 20 ex 7/5-91.

Sandsvale *Riparia riparia*

Ses på næringssøk om sommeren.
20 ex 27/5-89 (LG,KR)

Taksvale *Delichon urbica*

Ses på næringssøk om sommeren.

Låvesvale *Hirundo rustica*

Ses på næringssøk om sommeren.

Heipipelerke *Anthus pratensis*

Ses årlig på trekk. 30 ex 1/5-91.

Trepipelerke *Anthus trivialis*

Vanlig hekkefugl i skogen på østsiden av Leirelvområdet.

Gulerle *Motacilla flava*

50 ex 23/8-90.

- a) **Såerle *Motacilla flava thunbergi***
2 par registrert 1991. Antatt hekking.

Linerle *Motacilla alba*

Vanlig hekkefugl. 5 ex 1/5-91

Gjerdsmett *Troglodytes troglodytes*

Årlig hekkefugl. 1-2 hekkinger 1991.

Jernspurv *Prunella modularis*
Vanlig hekkefugl. 4 ex 7/5-91.

Rødstrupe *Erithacus rubecula*
Vanlig hekkfugl.

Nattergal *Luscinia luscinia*
3 ex 23/6-87 (MB)
4 ex 16/6-88 (MB,LG,KS)
2 ex 3/6-89 (MB,LG,KS)
6 par 1991.

Buskskvett *Saxicola rubetra*
Årlig hekkefugl.
8 ex 3/6-89 (LG,KS)
Antatt 4 par 1991.

Steinskvett *Oenanthe oenanthe*
1 ex 21/5-91.

Svarttrost *Turdus merula*
Årlig hekkefugl.

Gråtrost *Turdus pilaris*
Vanlig hekkefugl. Minst 3 gråtrostkolonier innen området.

Måltrost *Turdus philomelos*
Årlig hekkefugl

Rødvingetrost *Turdus iliacus*
Vanlig hekkefugl.

Gresshoppesanger *Locustella naevia*
1 ex 9/6-89 (MB)
1 ex 14/6-90 (MB)
1 antatt hekking 1991. I tillegg hørt på 1 lokalitet 14/6-91.

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus*
23/6-87 (MB)

Myrsanger *Acrocephalus palustris*
3 ex 27/6-87 (MB,LG)
3 ex juni 1988 (MB)
3 ex 11/6-89 (OL), 3 ex 17/6-89 (LG)
2 ex 14/6-90 (MB), 1 ex ved Stilla 25/6-90
1 antatt hekking 1991. I tillegg hørt på 2 forskjellige lokaliteter 14/6-91. .

Rørsanger *Acrocephalus scirpaceus*

2 ex juni 1988 (MB)

2 ex 26/6-90 ved Stilla.

1-2 hekkinger 1991. I tillegg hørt på 1 lokalitet 14/6-91.

Gulsanger *Hippolais icterina*

Årlig hekkefugl. 14 par registrert i 1991.

Møller *Sylvia curruca*

1 ex 21/5-91.

Tornsanger *Sylvia communis*

Årlig hekkefugl. 7 lokaliteter i 1991.

Hagesanger *Sylvia borin*

Vanlig hekkefugl.

Munk *Sylvia atricapilla*

Vanlig hekkefugl.

Bøksanger *Phylloscopus sibilatrix*

1 ex 9/6-91.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*

Vanlig hekkefugl.

Fuglekonge *Regulus regulus*

Vanlig hekkefugl i barskogen ved Oksefjellet og på østsiden av Leirelvområdet.

Gråfluesnapper *Muscicapa striata*

Svarthvit fluesnapper *Ficedula hypoleuca*

Årlig hekkefugl. 1-2 hekkinger 1991.

Løvmeis *Parus palustris*

Kun 3 observasjoner våren 1991.

Granmeis *Parus montanus*

8 observasjoner våren 1991, derav 2 ex 7/5.

Blåmeis *Parus caeruleus*

Vanlig hekkefugl. 15 ex 4/11-90.

Kjøttmeis *Parus major*

Vanlig hekkefugl. 9 ex 7/5-91.

Spettmeis *Sitta europaea*

Antatt årlig hekkefugl. 1 hekking på østsiden 1991.

Trekryper *Certhia familiaris*

Årlig hekkefugl. 1 hekking 1991.

Tornskate *Lanuis collurio*

Antatt å hekke 1 par. 1991. Ses årlig i lite antall..

Nøtteskrike *Garrulus glandarius*

2 observasjoner våren 1991.

Skjære *Pica pica*

Årlig hekkefugl.

Kaie *Corvus monedula*

6 ex 1/5-91

Kråke *Corvus corone*

Årlig hekkefugl. 20 ex 21/5-91.

Ravn *Corvus corax*

1 ex 1/5-91.

Stær *Sturnus vulgaris*

Årlig hekkefugl.

Pilfink *Passer montanus*

11 ex 7/5-91.

Bokfink *Fringilla coelebs*

Vanlig hekkefugl.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*

Ses årlig på trekk. 3-5000 ex 1/5-89 (LG)

Grønnfink *Carduelis chloris*

Årlig hekkefugl. 10 ex 7/5-91.

Grønnsisik *Carduelis spinus*

Ses ofte utover våren og sommeren. 85 ex 23/8-90, 17 ex 1/5-91.

Tornirisk *Carduelis cannabina*

Regelmessig i mindre antall. 3 par observert våren 1991.

Gråsisik *Carduelis flammea*

23 ex 4/11-90.

Grankorsnebb *Loxia curvirostra*
1 ex 8/9-90.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*
Årlig hekkefugl. 9 territorier notert i 1991.

Dompap *Pyrrhula pyrrhula*
Ses regelmessig i mindre antall hele året. Antatt årlig hekking.

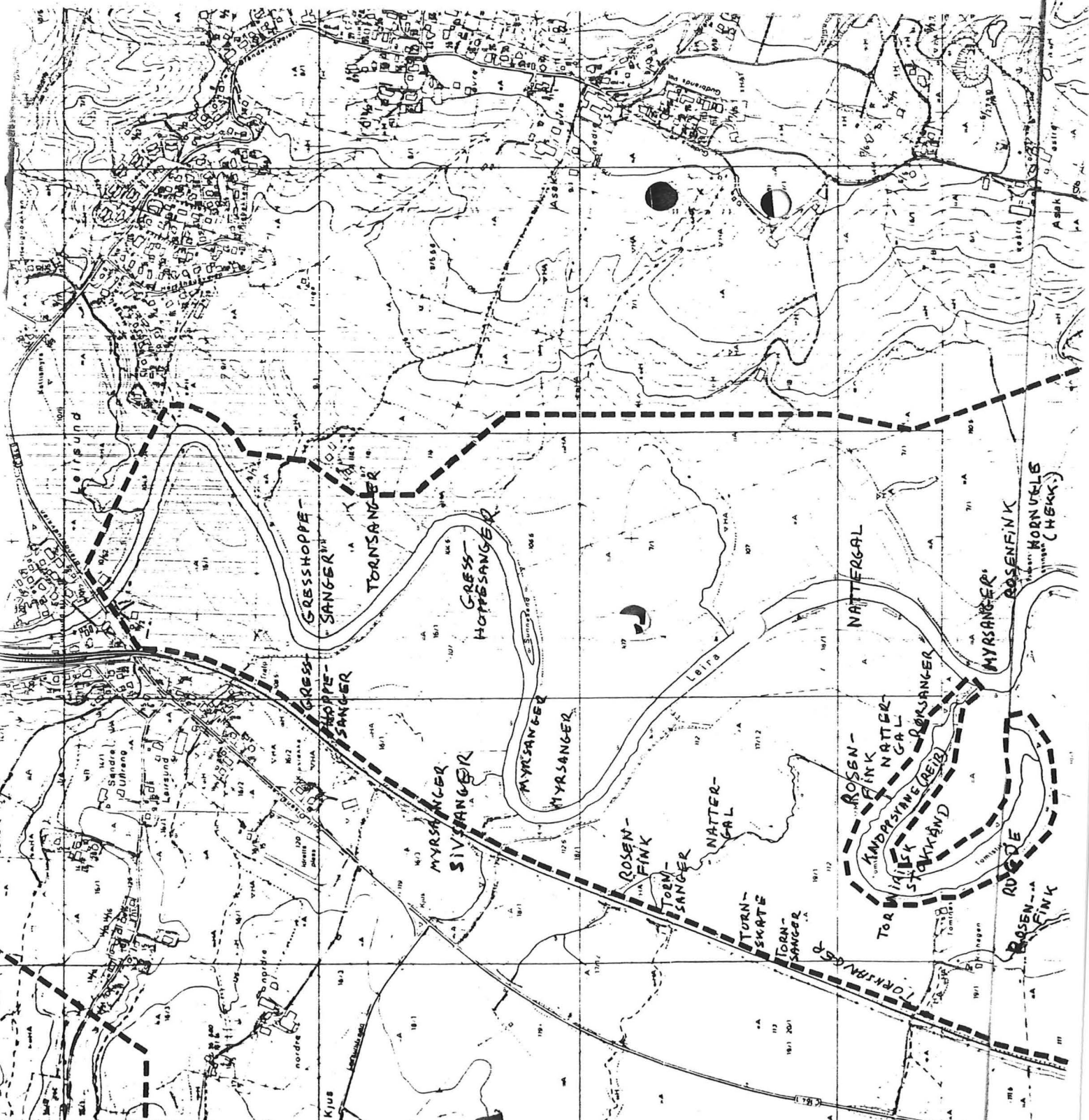
Gulspurv *Emberiza citrinella*
Vanlig hekkefugl. 20 ex 20/5-91.

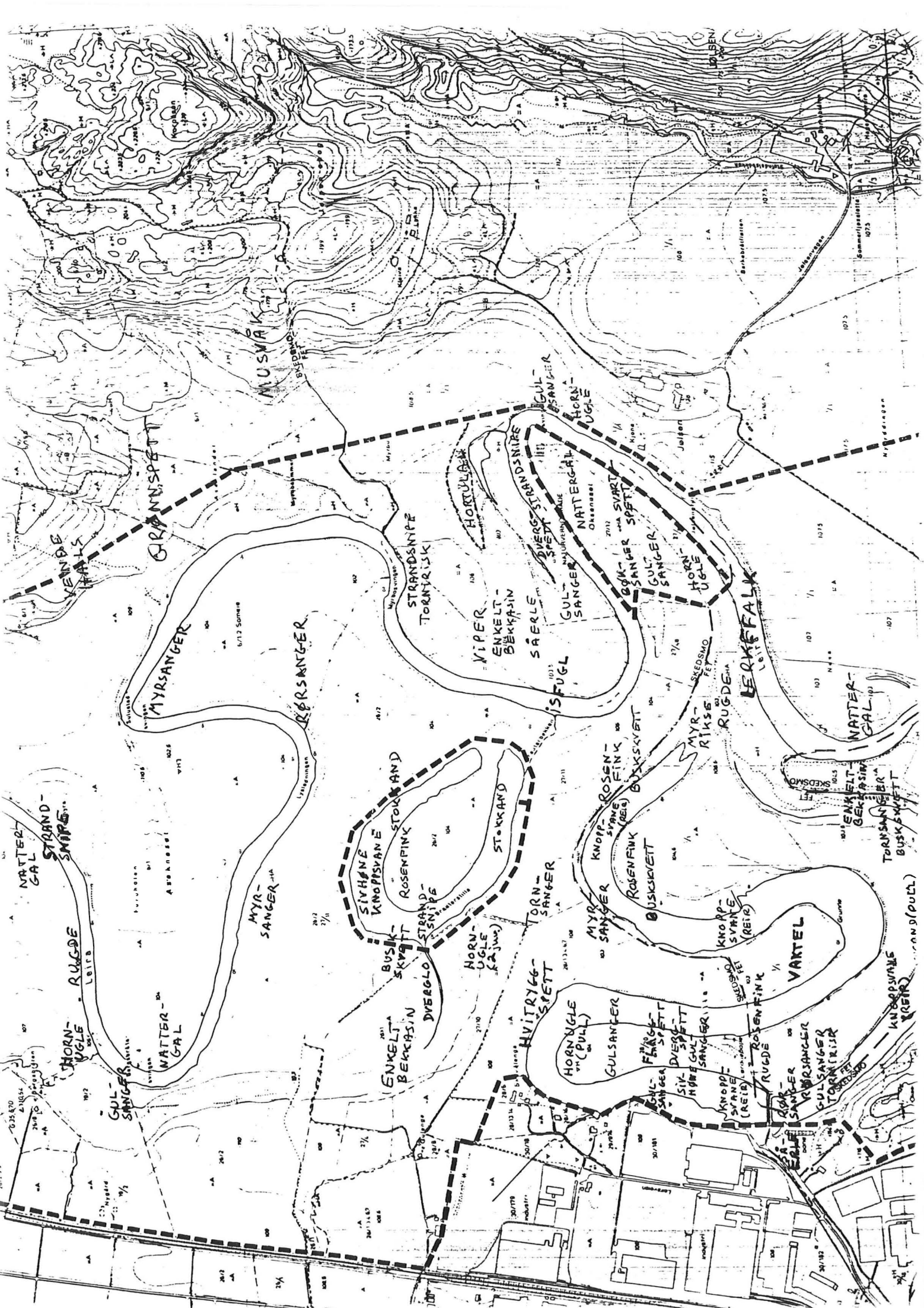
Hortulan *Emberiza hortulana*
Sjelden. 1 par observert 1/6-91.

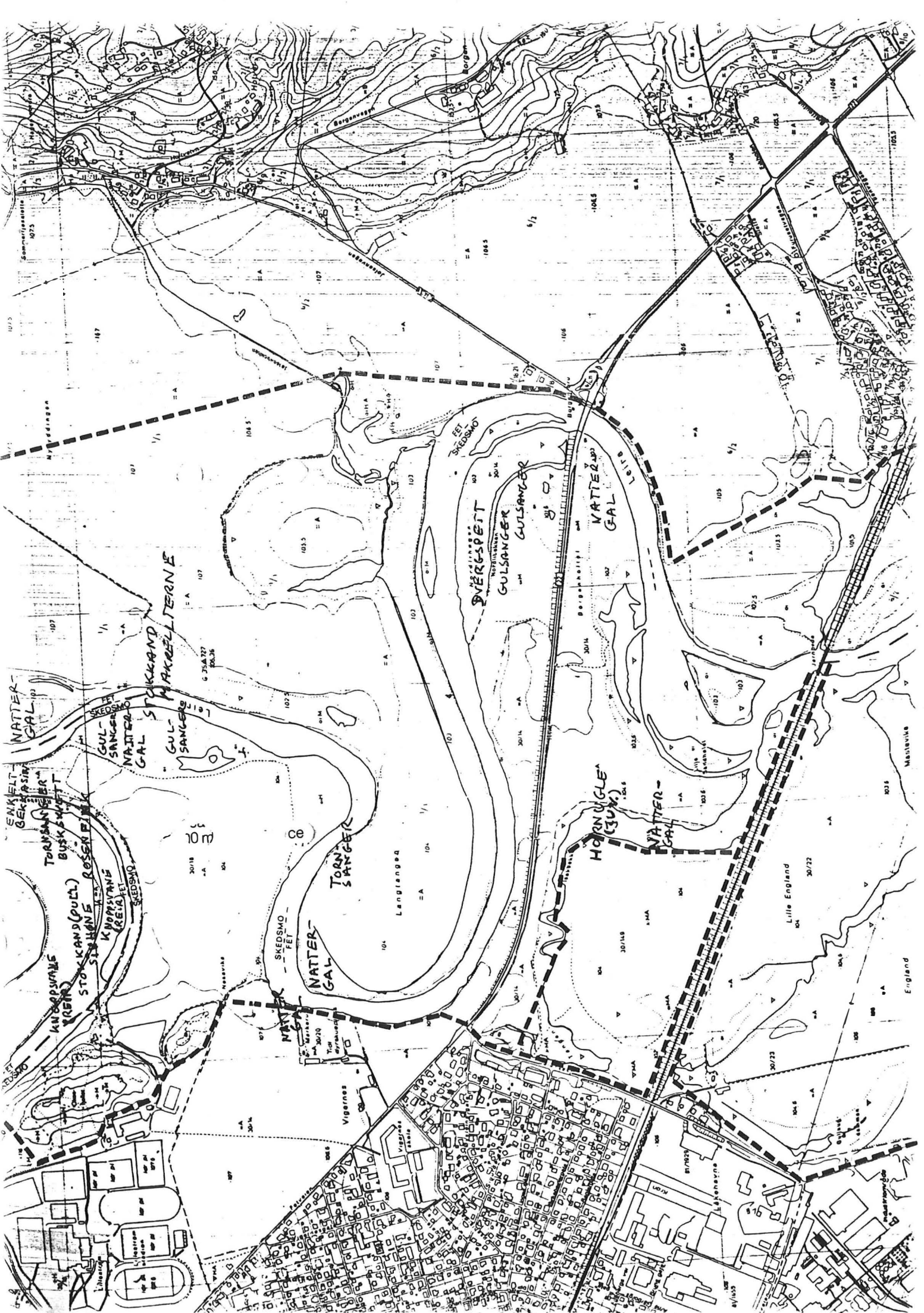
Sivspurv *Emberiza schoeniclus*
Vanlig hekkefugl. 12 ex 7/5-91.

PATTEDYR OBSERVERT I LEIRELVOMRÅDET

- Hare
- Rev
- Rådyr
- Elg
- Mink
- Grevling (og grevlinghi)

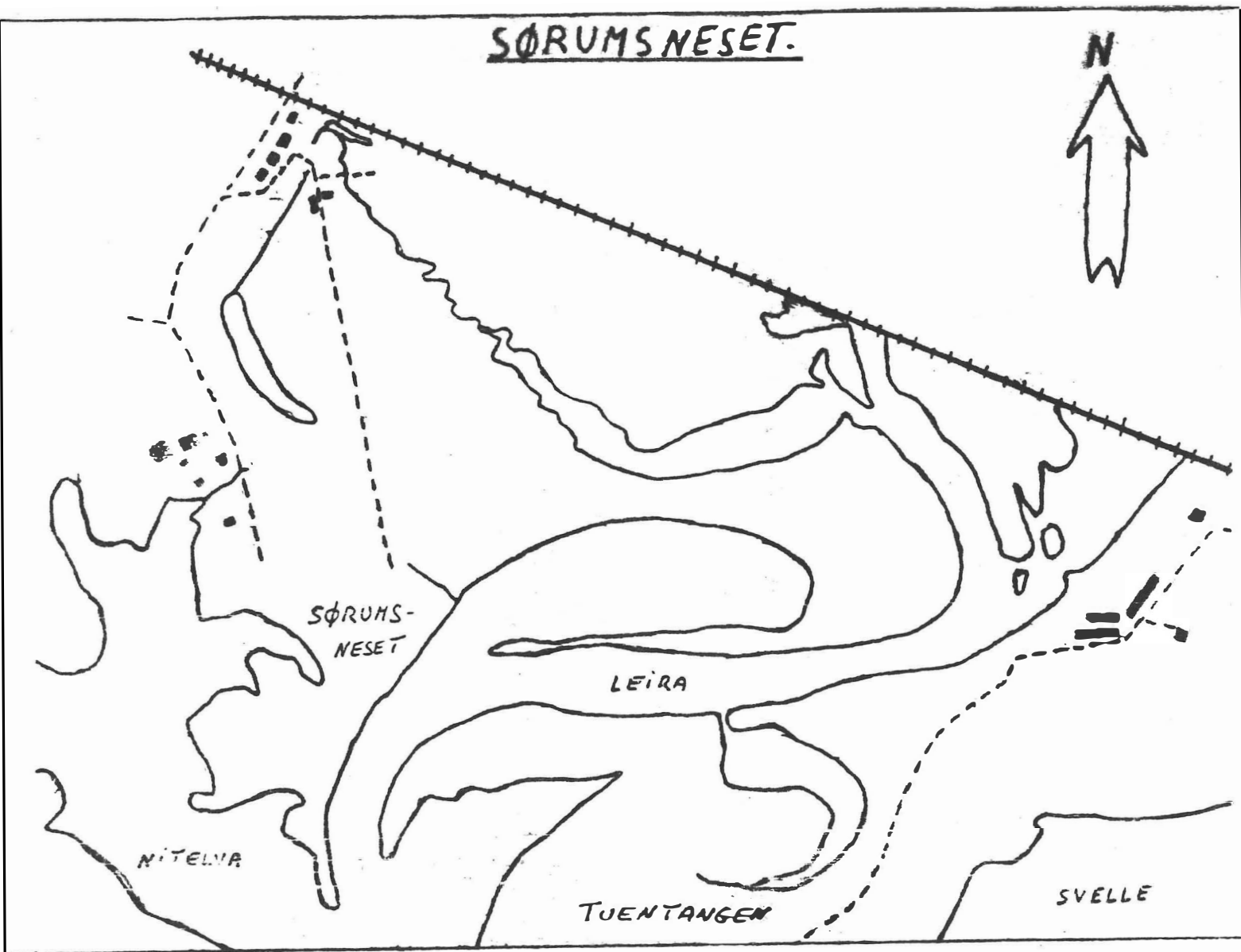

APPENDIX 2

Nordre Øyeren Fuglestasjons uttalelse om Sørumsneset i 1977.
Inneholder artsliste og kommentarer.

NORDRE ØYEREN FUGLESTASJON

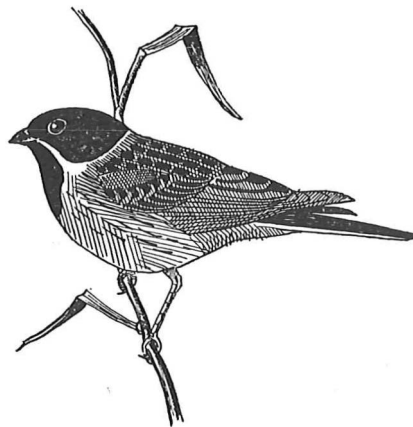

UTTALELSE OM "SØRUMSNESET"

NORDRE ØYEREN FUGLESTASJON

Adresse: Riis terrasse 26
2007 Kjeller

Tlf.: (02) 746592

Dato: 26.01.1977

Ref.: SD 4/77

Til Fylkesmannen i Oslo og Akershus
v/ Naturvernkonsulenten.

UTTALELSE OM INNLEMMING AV SØRUMSNESET I NORDRE ØYEREN NATURRESERVAT.

Sørumsneset er i 1976 foreslått innlemmet som en del av Nordre Øyeren Naturreservat. I den forbindelse ble det høsten 1976 innført en midlertidig fuglelivsfredning for å verne om miljøet til en avgjørelse er tatt.

Nordre Øyeren Fuglestasjon vil i det etterfølgende uttale seg om den planlagte innlemmingen.

NØF har besøkt Sørumsneset relativt lite som en separat enhet. De observasjoner som er foretatt er i de fleste tilfeller gjort på lengre turer i Leirelv- og Tuen/Svelle området. Dette er gjort fordi området ikke kan regnes som en selvstendig enhet, men inngår som en brikke i miljøet Leirelva, Nitelva og Svella skaper. I den anledning vil vi vise til følgende uttalelser fra NØF, som alle er vedlagt :

- Uttalelse om landskapsområdet "Leira", 23.12.1976.
- Innlemming av Sørumsneset i Skedsmo kommune i Nordre Øyeren Naturreservat. 14.10.1976.
- Fugleregistreringer på Tuentangen m/Svelle, Nordre Øyeren våren og sommeren 1975.
- Utredning av Svella's betydning for verneverdiene i Nordre Øyeren. 25.11.1973.
- Uttalelse vedrørende forslag til fredningsbestemmelser og avgrensning for ett større naturreservat i Nordre Øyeren.

Følgende metoder er brukt under observering på Sørumsneset :

- Observasjoner gjort under besøk på Sørumsneset.
- Observasjoner gjort fra Tuentangen.
- Observasjoner gjort fra Rælingen.
- Fly er benyttet for å undersøke landskapskarakter.

Under observasjonene er kikkertør med opp til 45 x forstørrelse brukt.

Grensevalg.

NØF er stort sett enig i grensevalget som fremkommer på tilsendt kart. Dog mener vi at det må vurderes om en nordgrense langs riksvei 3 ville vært et bedre alternativ enn den nåværende grensen langs jernbanelinja.

Status over fuglelivet i området.

Når det gjelder fuglelivet i området må dette sees i sammenheng med faunaen langs nedre deler av Leirelva og Tuen/Svelle området.

NØF mener at det ikke er riktig å utarbeide en separat artsliste for området Sørumsneset, da dette bare er en liten del av et større miljø. Vi er imidlertid blitt anmodet om å sette opp en slik liste og NØF har registrert følgende arter i området :

Gråhegre	- Ardea cinerea
Canadagås	- Branta canadensis
Grågås	- Anser anser
Knoppsvane	- Cygnus olor
Sangsvane	- Cygnus cygnus
Gravand	- Tadorna tadorna
Stokkand	- Anas platyrhynchos
Krikkand	- Anas crecca
Brunnakke	- Anas penelope
Knekkand	- Anas querquedula
Taffeland	- Aythya ferina
Toppand	- Aythya fuligula
Bergand	- Aythya marila
Svartand	- Melanitta nigra
Kvinand	- Bucephala clangula
Laksand	- Mergus merganser

Ringdue	- Columba palumbus
Bydue	- Columba livia
Tyrkerdue	- Streptopelia decaocto
Fiskeörn	- Pandion haliaetus
Hönsehauk	- Accipiter gentilis
Spurvehauk	- Accipiter nisus
Myrhauk	- Circus cyaneus
Sivhauk	- Circus aeruginosus
Dvergfaik	- Falco columbarius
Tärnfalk	- Falco tinnunculus
Trane	- Grus grus
Myrrikse	- Porzana porzana
Sivhöne	- Gallinula chloropus
Sothöne	- Fulica atra
Tjeld	- Haematopus ostralegus
Sandlo	- Charadrius hiaticula
Dverglo	- Charadrius dubius
Heilo	- Pluvialis apricaria
Tundralo	- Pluvialis squatarola
Vipe	- Vanellus vanellus
Temmincksnipe	- Calidris temminckii
Myrsnipe	- Calidris alpina
Polarsnipe	- Calidris canutus
Brushane	- Philomachus pugnax
Sotsnipe	- Tringa erythropus
Rödstilk	- Tringa totanus
Gluttsnipe	- Tringa ochropus
Grönnstilk	- Tringa glareola
Strandsnipe	- Tringa hypoleucos
Storspove	- Numenius arquata
Rugde	- Scolopax rusticola
Enkeltbekkasin	- Gallinago gallinago
Kvartbekkasin	- Lymnocyptes minimus
Tyvjo	- Stercorarius parasiticus
Hettemåke	- Larus ridibundus
Sildemåke	- Larus fuscus
Gråmåke	- Larus argentatus
Svarthak	- Larus marinus
Fiskemåke	- Larus canus
Makrellterne	- Sterna hirundo

Gjøk	- Cuculus canorus
Jordugle	- Asio flammeus
Tårnsvale	- Apus apus
Svartspett	- Dryocopus martius
Sandsvale	- Riparia riparia
Låvesvale	- Hirundo rustica
Taksvale	- Delichon urbica
Lerke	- Alauda arvensis
Trepiplerke	- Anthus trivialis
Heipiplerke	- Anthus pratensis
Gulerle	- Motacilla flava
Linerle	- Motacilla alba
Stær	- Sturnus vulgaris
Nøtteskrike	- Garrulus glandarius
Skjære	- Pica pica
Kaie	- Corvus monedula
Kråke	- Corvus corone
Ravn	- Corvus corax
Sidensvans	- Bombycilla garrulus
Gjerdesmett	- Troglodytes troglodytes
Jernspurv	- Prunella modularis
Hagesanger	- Sylvia borin
Munk	- Sylvia atricapilla
Tornsanger	- Sylvia communis
Løvsanger	- Phylloscopus trochilus
Fuglekonge	- Regulus regulus
Hagefluesnapper	- Ficedula hypoleuca
Grå fluesnapper	- Muscicapa striata
Buskskvett	- Saxicola rubetra
Steinskvett	- Oenanthe oenanthe
Rødstrupe	- Erithacus rubecula
Gråtrost	- Turdus pilaris
Svarttrost	- Turdus merula
Rødvingetrost	- Turdus iliacus
Måltrost	- Turdus philomelos
Granmeis	- Parus montanus
Blåmeis	- Parus caeruleus
Kjøttmeis	- Parus major

Trekryper	- <i>Certhia familiaris</i>
Gråspurv	- <i>Passer domesticus</i>
Pilfink	- <i>Passer montanus</i>
Bokfink	- <i>Fringilla coelebs</i>
Bjørkefink	- <i>Fringilla montifringilla</i>
Grønnfink	- <i>Carduelis chloris</i>
Grønnsisikk	- <i>Carduelis spinus</i>
Stillits	- <i>Carduelis carduelis</i>
Tornirisk	- <i>Acanthis cannabina</i>
Gråsisikk	- <i>Acanthis flammea</i>
Grankorsnebb	- <i>Loxia curvirostra</i>
Dompap	- <i>Pyrrhula pyrrhula</i>
Gulspurv	- <i>Emberiza citrinella</i>
Sivspurv	- <i>Emberiza schoeniclus</i>
Sød/Kornnebbgås	sp. - <i>Anser fabalis/brachyrhynchus</i>

Det er totalt observert 109 forskjellige arter på Sørumsneset, men vi antar at det reelle antallet ligger høyere.

Når det gjelder status for hver øtt i området henviser vi til vedleggene og til NØF Rapport nr. 1.

På Sørumsneset finner vi 3 interessante biotop-typer, En autrof dam, "elvestiller" og elveløp med kantvegetasjon. Vi vil i det etterfølgende behandle hver av disse for seg.

I det nordvestlige hjørnet av området finner vi en liten langstrakt autrof dam. I denne finner en et meget yrende dyreliv og dette er eneste sted i Nordre Øyeren hvor sivhøne, *Gallinula chloropus* hekker. I tillegg observeres andre sjeldnere arter ganske ofte nettopp her. (Knekkand, *Anas querquedula* og sansynlig hekking av dverglo, *Charadrius dubius*). Området ser ut til å virke som en magnet på dyrelivet i området.

Noen negative virkninger har innflytelse på dammen og miljøet der. Dammen er i ferd med å gro igjen og dette skyldes nok forurensende utslipp fra nærliggende bebyggelse, så dette er absolutt en sak som det må sees nærmere på. De nærmeste områdene rundt dammen er sterkt forsoylet og en opprydding ville være på sin plass.

I området finner en to "stiller", og begge diss fungerer som furasjerings-, raste- og overnattingsområde for både ande- og vadefugler, og spesielt viktige blir slike små dammer under urolige værforhold.

Som ellers i områdene har vegetasjonen langs elvekantene stor betydning både hva gjelder spurve-, vade- og andefugler, og brukes mest i hekke- og furasjeringsøyemed.

Jakt.

Når det gjelder jakt i området vil NØF på det sterkeste gå imot at dette tillates. NØF overvåket jakten på Sørumsneset høsten 1976. Dette ble gjort for at vi skulle kunne danne oss et bilde av hvilke virkninger denne hadde på området. Det inntrykket vi sitter igjen med er at det hersker en meget dårlig ånd blandt jegerne. Mange ikke jaktbare arter ble beskytt (bl.a. tårnsvale, låvesvale, gråhegre o.a.) og sogar fredete arter som canadagås og spurvehauk kunne ikke ferdes trykt i området. Det ble også gjentatte ganger observert jegere som tok seg inn på fredede områder og drev krypskyting der (dette ble anmeldt).

Etter at det var satt i verk midlertidig fredning av fuglelivet i området forekom overtredelser av gjeldende bestemmelser ganske ofte.

Når det gjelder ytterligere opplysninger om jakt vil vi komme tilbake til dette i en senere uttalelse.

Fisk/fiske.

Området er meget fiskerikt og de fleste av artene som er registrert i Øyeren må antas også å finnes her.

I området blir det drevet et ganske betydelig sportsfiske.

Forsøpling/vannforurensning.

Deler av området er sterkt forsøplet og 3 steder finner man regulære fyllinger som må fjernes. Det er også behov for en opprydningsaksjon i hele området.

Når det gjelder vannforurensning vil vi henvise til vedlegg.

Kraftlinjeplaner.

Det foreligger planer om å strekke en 38 m bred linjetrasé tvers over området. Dette vil vi på det

sterkeste fraråde, da allerede eksisterende kraftlinjer skaper problemer i området.

Konklusjon.

Serumsneset må sees i sammenheng med resten av reservatet og området nordenfor, og vil med sin landskapskarakter innby til hekking og furasjering for en rekke fuglearter. Området vil med sin plassering like nord for Svelle virke som en buffersone mot bebyggelse og traffikkårer i nord og på den måte spape et miljø med mindre forstyrrelser.

En innlemming vil også gjøre sitt til å bevare miljøet i elvemøtet Leirelva/Nitelva.

NØF vil derfor anbefale at området blir fredet med status naturreservat og blir innlemmet i det allerede eksisterende Nordre Øyeren Naturreservat.

Nordre Øyeren Fuglestasjon
Serumsnesgruppen

Øyvind Fritsvold
(Sign.)

Steen Dalgaard
Stasjonsleder

Morten Høgberg(Sign.)